

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Historii
dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego
w roku szkolnym 2025/2026**

Cele konkursu

1. Doskonalenie sprawności czytania, pisanie oraz korzystania z informacji.
2. Upowszechnianie czytelnictwa i rozwój kompetencji czytelniczych uczniów.
3. Rozwijanie humanistycznych zainteresowań uczniów szkół podstawowych.
4. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.
5. Stwarzanie uczestnikom konkursu możliwości prezentacji uzdolnień i samorealizacji.

II. Zakres umiejętności

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Historii opisane są w podstawach programowych dla przedmiotów: Historia i społeczeństwo oraz Historia dla szkoły podstawowej:

1. sytuowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych w czasie i przestrzeni;
2. porządkowanie chronologiczne;
3. dostrzeganie zmian w funkcjonowaniu społeczeństw i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia;
4. dostrzeganie ciągłości rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego;
5. charakteryzowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych;
6. dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo – skutkowych;
7. wyjaśnianie znaczenia wydarzeń dla rozumienia współczesnego świata;
8. pozyskiwanie i porównywanie informacji pochodzących z różnych źródeł;
9. tworzenie narracji historycznej w oparciu o informacje pochodzące z różnych źródeł;
10. formułowanie wniosków i ocen.

III. Zakres treści

Konkursy przedmiotowe organizowane przez Śląskiego Kuratora Oświaty dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2025/2026

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Historii jest zgodny z treściami podstaw programowych dla przedmiotów Historia i społeczeństwo oraz Historia dla szkoły podstawowej. Obejmuje również treści wskazanych pozycji literatury. Wskazana literatura jest rozszerzeniem zakresu treści konkursu.

I stopień

Zakres treści

1. Cywilizacje starożytne:
 - a) porównanie koczowniczego trybu życia z osiadłym;
 - b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni oraz charakterystyka struktur społecznych i systemu wierzeń;
 - c) systemy sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;
 - d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
 - e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.
2. Świat islamski i Bizancjum:
 - a) zasięg podbojów arabskich i ich wpływ na Europę;
 - b) zasięg i osiągnięcia cesarstwa bizantyjskiego;

c) dostrzeganie różnic między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.

3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy:

a) państwo Franków;

b) rozłam w Kościele w XI wieku;

c) relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską;

d) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu;

e) życie średniowiecznego miasta i wsi;

f) kultura rycerska;

g) styl romański i styl gotycki;

h) rola Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim:

a) państwo pierwszych Piastów i umiejscowienie jej w czasie i przestrzeni;

b) okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski;

c) kryzys, odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;

d) dokonania Bolesława Krzywoustego.

5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego:

a) przyczyny oraz skutki rozbitcia dzielnicowego;

b) przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;

c) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego;

d) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku.

6. Polska w XIV - XV wieku:

a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;

b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej;

c) unia Polski z Litwą;

d) związki Polski z Węgarami w XIV i XV wieku;

e) relacje polsko-krzyżackie w XIII-XV wieku;

f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi).

7. Wielkie odkrycia geograficzne:

a) przyczyny i skutki odkryć geograficznych;

b) najważniejsze dokonania odkrywców na przełomie XV i XVI w.

8. Europa w XV i XVI wieku:

a) cechy renesansu europejskiego i najważniejsze osiągnięcia przedstawicieli tej epoki;

b) przyczyny i następstwa reformacji;

c) kontrreformacja w Kościele katolickim.

9. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów:

a) najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;

b) polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów;

c) unia realna pomiędzy Polską a Litwą;

d) demokracja szlachecka;

e) życie gospodarcze w XVI wieku;

f) największe osiągnięcia polskiego renesansu;

g) reformacja na ziemiach polskich.